

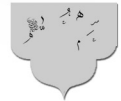

به نام حضرت دوست

تاریخ پُرفراز و نشیب مَلّتِ بزرگ ایران، همواره با افتخارآفرینی و غیرتمندی قهرمانان این مرز و بوم آمیخته است. مادران این سرزمین، سال‌ها قصّه‌های دل‌آوردی قهرمانان پیشین، مانند میرزا کوچک‌خان جنگلی، ستارخان، باقرخان، امیرکبیر، رئیسعلی دلواری و... را با افتخار برای فرزندان خویش نقل می‌کردند و آرزویشان این بود که روزی فرزندان چنین بزرگ پرورش دهند. آنگاه که سایه‌ی ظلم و ستم حکومتِ ستم‌شاهی بر سر این مَلّت سنگینی می‌کرد، ناگاه خورشیدی از سرزمین آفتاب، تابیدن گرفت و پس از سال‌ها مبارزه، طومار حکومت سیاهی را درهم پیچید.

مردی که فخر این سرزمین و فخر شیعه بود و تا قیام قیامت هم خواهد ماند. مردی که دم مسیحایی‌اش همگان را زندگی بخشید و آنها را به میدان مبارزه با ظلم و ستم و استبداد فراخواند؛ تا اینکه بنای حکومتی الهی را بنیان نهاد. حکومتی نوپا که چون خاری بود بر چشم استعمار، استبداد و سلطه، این شد که از هر سوی مورد تهاجم کوردلان قرار گرفت و انتظار می‌رفت که با کینه‌توزی‌هایی چنین گسترده، این نظام نوپا ساقط گردد.

هزاران هزار جوان پرورش یافته‌ی مکتب عاشورا که دم مسیحایی امامشان، آنان را به جوش و خروش واداشته بود، به میدان مبارزه و جهاد شتافتند و هزاران رئیسعلی دلواری و کوچک جنگلی دیگری تجلی یافت. تا هیچگاه مادران این سرزمین برای قصّه‌هایشان قهرمان کم نیاورند، شاعران در وصفشان بسریند، هنرمندان چهره‌هایشان را به تصویر بکشند، مورخان تاریخشان را باز بنگارند و آیندگان به داشتن این قهرمانان بر خود ببالند.

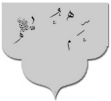

امروز که قریب به چهل سال از دفاعِ جانانه و دلاورانه‌ی این ملت می‌گذرد، برماست که این قسمت از دفترِ تاریخ ایشان را هرچه بیشتر بشناسیم و بشناسانیم و نگذاریم یاد و خاطره‌ی رشادت‌ها، دلاوری‌ها، ایثارگری‌ها و... این قهرمانان به فراموشی سپرده شود. همانگونه که رهبر فرزانه انقلاب فرمودند: «امروز، فضیلتِ زنده نگه‌داشتنِ یاد شهدا، کمتر از شهادت نیست».

در همین راستا، «ستاد کنگره‌ی ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدّس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی» کوشیده است تا روزنه‌ای بگشاید برای ورود به سیره و سبکِ زندگی ایثارگران و حماسه‌آفرینان، تا نسل‌های آینده با تأمل در آن، به افتخارآفرینان خویش ببالند. این اثر تجلّی‌دهنده‌ی گوشه‌ای از فداکاری و رشادت‌های فرزندان «خطّهی آفتاب» است.

باری! بر خویش وظیفه می‌دانیم که ضمن ارج نهادن به تلاش همه‌ی فعالان این حوزه و آرزوی ارائه‌ی آثار بهتر در آینده، از شما خوانندگان گرانقدر نیز سپاسگزاری کنیم و تقاضای همکاری و همفکری داشته باشیم. با آرزوی عزّت، اقتدار و عظمتِ روزافزون ایران اسلامی.

(۲)

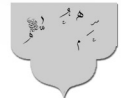
دبیرکل کنگره‌ی ملی نقش امام خمینی علیه السلام
در دفاع مقدّس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی
سرتیپ دوّم پاسدار محسن کریمی

فهرست مطالب

- فهرست نقشه‌ها، عکس‌ها و اسناد ۱۲
- پیشگفتار ۱۴
- مقدمه ۱۶
- موقعیت عمومی و جغرافیای نظامی منطقه‌ی عملیات ۲۳
- شناسنامه‌ی عملیات ام‌الحسنین علیه السلام ۲۵
- هجوم ارتش بعثی و اشغال مناطق غرب اهواز ۲۷
- محور اول: تنگه‌ی چزابه - بستان - سوسنگرد ۲۸
- محور دوم: نشوه - طلائیّه - جفیر - کرخه کور ۲۸
- روایت گام‌به‌گام اشغال ۳۰
- محور اول: تنگه‌ی چزابه - بستان - سوسنگرد ۳۰
- محور دوم: طلائیّه - جفیر - کرخه کور ۳۷
- اشغال هویزه (حدفاصل بین محور اول و دوم) ۳۹

(۲)

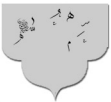

فهرست مطالب

- آزادسازی مناطق اشغالی (روایت گام به گام)..... ۴۲
۱. عملیات انفجار سیل بند..... ۴۳
۲. عملیات امام مهدی (عج)، غرب سوسنگرد..... ۴۴
۳. عملیات حضرت مهدی (عج)، ارتفاعات الله اکبر..... ۴۶
۴. عملیات امام علی علیه السلام..... ۴۶
۵. عملیات شهید رستمی (دهلاویّه)..... ۴۷
۶. عملیات شهید چمران (رمضان)..... ۴۷
۷. عملیات شهیدان رجایی و باهنر..... ۵۰
۸. عملیات نصر (محور شحیطیه در غرب ارتفاعات الله اکبر)..... ۵۳
۹. عملیات شهید آیت الله مدنی..... ۵۴
۱۰. عملیات طریق القدس..... ۵۴
۱۱. عملیات چزابه..... ۵۷
۱۲. عملیات امیرالمؤمنین علیه السلام (مولای متقیان)..... ۵۸
۱۳. عملیات امّ الحسینین علیهم السلام..... ۵۹
- خاطرات ماندگار..... ۶۴
- سدّ محکم پادگان غدیر اصفهان..... ۷۴
- ماندن یا رفتن؟!..... ۸۳
- پرورش نیروهای تکاور..... ۸۷
- پادگان منتظران شهادت..... ۱۰۲
- پایگاه حمیدیه..... ۱۰۴

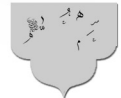
(۲)

فهرست مطالب

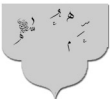
- تشکیل تپ ۳۷ نور ۱۱۰
- چارت سازمانی تپ ۳۷ نور ۱۱۵
- خط پدافندی طراح ۱۲۰
- موقعیت خط پدافندی ۱۲۷
- دل‌نوشته‌ی فرماندهی گردان، شهید فضل‌الله سرلک ۱۴۱
- گلچین نیروها ۱۴۹
- شب عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۱۵۴
- شناسایی معبر ۱۶۸
- چرا عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۱۷۹
- عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام، عملیات انحرافی موفق ۱۸۲
- اهداف و نتایج عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۱۸۷
- الف) اهداف عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۱۸۷
- ب) نتایج عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۱۸۸
۱. قبل از عملیات ۱۸۸
۲. حین عملیات ۱۹۲
۳. بعد از عملیات ۱۹۹
- عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام، در آینه‌ی اسناد ۲۰۷
- نواقص عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۲۱۹
- اسناد طرح عملیاتی ام‌الحسنین علیه‌السلام ۲۲۱
- مأموریت ۲۲۲

- ۲۲۲..... سازمان دهی نیروی عمل کننده
- ۲۲۳..... سازمان هر واحد نظامی
- ۲۲۴..... سازمان گردان
- ۲۲۵..... تدارکات
- ۲۲۷..... پیشروی لازم جهت پدافند در ضمن عملیات
- ۲۲۸..... واحد پشتیبانی سپاه
- ۲۲۸..... بهداری
- ۲۲۹..... وضعیت رزمی
- ۲۳۱..... شرح عملیات
- ۲۳۶..... منابع و مآخذ
- ۲۳۹..... فهرست اعلام (نام‌ها، مکان‌ها و واژه‌ها)
- ۲۵۲..... ضامم و پیوست‌ها
۱. لیست رزمندگان «گردان استان مرکزی» در «عملیات
ام‌الحسنین علیه‌السلام» ۲۵۲
۲. لیست مربیان آموزشی «پادگان غدیر اصفهان» در
دوره‌های بسیج ۲۶۳
۳. شهدای عملیات ام‌الحسنین علیه‌السلام ۲۶۵
- قاب خاطرات ۲۶۷
- نظرات و پیشنهادات ۲۷۴
- صورتجلسه‌ی بازخوانی ۲۸۰

(۲)

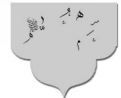
فهرست مطالب

فهرست نقشه‌ها، عکس‌ها و اسناد

- نقشه‌ی شماره‌ی (۱): آغاز هجوم دشمن ۲۹
- نقشه‌ی شماره‌ی (۲): پیشروی دشمن ۳۵
- نقشه‌ی شماره‌ی (۳): پیشروی دشمن ۳۵
- نقشه‌ی شماره‌ی (۴): پیشروی دشمن ۳۶
- نقشه‌ی شماره‌ی (۵): اشغال «سوسنگرد» ۳۶
- نقشه‌ی شماره‌ی (۶): پیشروی دشمن به سمت «جاده‌ی حمیدیه - سوسنگرد» ۳۸
- نقشه‌ی شماره‌ی (۷): مراحل اشغال «هویزه» ۴۰
- نقشه‌ی شماره‌ی (۸): اشغال «هویزه» و آخرین حدّ پیشروی دشمن ۴۱
- نقشه‌ی شماره‌ی (۹): مناطق آزادشده و تحت اشغال ۴۵
- نقشه‌ی شماره‌ی (۱۰): محورهای پیشروی «عملیات طریق‌القدس» ۵۶
- نقشه‌ی شماره‌ی (۱۱): حمله‌ی دشمن به «تنگه‌ی چزابه» ۵۷
- نقشه‌ی شماره‌ی (۱۲): «عملیات امیرالمؤمنین (ع)» ۵۹
- عکس شماره‌ی (۱): اعزام رزمندگان از «اراک» به «پادگان غدیر اصفهان» ۷۲
- عکس شماره‌ی (۲): تصویری از نامه‌ی برادر «علیرضا مرادی» که از «پادگان غدیر اصفهان» برای خانواده‌اش ارسال کرده است ۸۶
- عکس شماره‌ی (۳): فرماندهی و ستاد عملیات جنوب (پایگاه منتظران شهادت) ۱۰۳
- عکس شماره‌ی (۴): «پایگاه حمیدیه»: عکس یادگاری رزمندگان ۱۰۹

(۲)

فهرست نقشه‌ها،
عکس‌ها و اسناد

- عکس شماره‌ی (۵): «پایگاه حمیدیه»: عکس یادگاری رزمندگان ۱۱۸
 نقشه‌ی شماره‌ی (۱۳): موقعیت آخرین حد پیشروی دشمن و موقعیت «خط
 طراح». ۱۲۶
 عکس شماره‌ی (۶): چاه آب مورد استفاده در «خط طراح». ۱۲۸
 عکس شماره‌ی (۷): «خط طراح»، موقعیت قرارگرفتن سنگرهای اجتماعی و
 دیده‌بانی ۱۲۹
 عکس شماره‌ی (۸): سنگر فرماندهی «خط طراح»: عکس یادگاری رزمندگان ۱۳۱
 عکس شماره‌ی (۹): رزمندگان مستقر در «خط طراح». ۱۳۳
 عکس شماره‌ی (۱۰): مهمات منتقل شده از جبهه‌ی دشمن ۱۳۴
 عکس شماره‌ی (۱۱): رزمندگان در حال کندن کانال بین دو خاکریز ۱۳۶
 عکس شماره‌ی (۱۲): رزمنده‌ی مستقر در «خط طراح». ۱۴۰
 عکس شماره‌ی (۱۳): یادداشت‌های «شهید فضل‌الله سرلک در سررسید ۱۳۶۰..... ۱۴۸
 نقشه‌ی شماره‌ی (۱۴): موقعیت منطقه‌ی عملیاتی ۱۸۶
 سند شماره‌ی (۱): متن نامه‌ی بررسی و تحلیل «عملیات ام‌الحسنین ع». ۲۰۸
 سند شماره‌ی (۲): وضعیت دشمن در منطقه، پس از عملیات ام‌الحسنین ع ۲۱۴
 سند شماره‌ی (۳): وضعیت دشمن در منطقه، پس از عملیات ام‌الحسنین ع ۲۱۵
 سند شماره‌ی (۴): دست‌خط فرماندهی «تیپ ۳۷ نور»، «شهید علی هاشمی». ۲۲۰
 سند شماره‌ی (۵): متن نامه‌ی طرح «عملیات ام‌الحسنین ع». ۲۳۳
 عکس شماره‌ی (۱۴): رزمندگان مستقر در «خط طراح». ۲۶۸
 عکس شماره‌ی (۱۵): «پایگاه حمیدیه». ۲۶۸
 عکس شماره‌ی (۱۶): ابتدای «خط طراح»، سنگر فرماندهی ۲۶۹
 عکس شماره‌ی (۱۷): «خط طراح»، کانال حفرشده در بین دو خاکریز خودی ۲۶۹
 عکس شماره‌ی (۱۸): مقر عملیاتی دهکده ۲۷۰
 عکس شماره‌ی (۱۹): «سپاه حمیدیه»، سال ۱۳۶۰ ۲۷۰
 عکس شماره‌ی (۲۰): «جبهه‌ی طراح»، سال ۱۳۶۰ ۲۷۱
 عکس شماره‌ی (۲۱): «جبهه‌ی طراح»، سال ۱۳۶۰ ۲۷۱
 عکس شماره‌ی (۲۲): «جبهه‌ی طراح». ۲۷۲
 عکس شماره‌ی (۲۳): اولین قرارگاه نصرت، «منطقه‌ی رفیع». ۲۷۳
 عکس شماره‌ی (۲۴): «سپاه حمیدیه»، سال ۱۳۶۰ ۲۷۳

(۲)

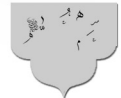
فهرست نقشه‌ها،
عکس‌ها و اسناد

پیشگفتار

حماسه‌های^۱ شگرف و ماندگارِ دوران دفاع مقدّس، اغلب در عملیات‌های درخشان آن دوران تجلّی یافته است. این عملیات‌ها به واسطه‌ی وسعتِ جغرافیایی و نیروی انسانی به کار گرفته شده، در چند سطح طبقه‌بندی می‌شوند. این طبقه‌بندی باعث شده که عملیات‌های بزرگ و گسترده و به‌طورِ اخصّ عملیات‌های موفق، بیش‌تر مورد توجه قرار گیرند. حال آنکه، هر عملیاتِ بزرگ و موفق، غالباً در حاشیه و در لایه‌های پنهان و پشت‌صحنه‌ی خود، یک یا چند عملیاتِ کوچک و محدود را برای آماده‌سازی عملیات‌های بزرگ، طبق تدابیر و تأکید فرماندهان، در کارنامه‌ی خود دارد.

(۲)

پیشگفتار

۱. حماسه: قهرمان‌پروری، سلحشوری.

«عملیات ام‌الحسنین (ع)» که در گروه عملیات‌های محدود دوران دفاع مقدس دسته‌بندی شده است نیز از جمله نبردهایی است که در موفقیت و ضریب پیروزی عملیات بزرگ «فتح‌المبین»^۱ نقش به‌سزایی داشته است. رزمندگان استان مرکزی در قالب یک گردان رزمی پیاده، افتخار حضور در این عملیات را داشته‌اند و مجموعه‌ی «از کرخه‌کور تا کرخه‌نور» گامی کوچک در بیان قطره‌ای از اقیانوس بی‌کران حماسه‌های غرورآفرین مجاهدان این سرزمین می‌باشد. ان‌شاءالله مقبول ساحت مقدس امام عزیز و شهیدان گران‌قدر آن قرار گیرد.

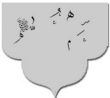
سعید وفایی‌مقدم

کمیته‌ی عملیات

ستاد تدوین نقش رزمندگان استان مرکزی

در دفاع مقدس

(۲)

پیشگفتار

۱. عملیات فتح‌المبین: یکی از بزرگ‌ترین و موفق‌ترین عملیات‌های تهاجمی ایران است که از ۱۳۶۱/۰۱/۰۲ در جبهه‌ی جنوبی، منطقه‌ی عمومی «دشت عباس»، «غرب شوش» و «غرب کرخه» در ۷ شبانه‌روز به‌منظور دفع متجاوزان بعثی از خاک پاک میهن عزیزمان به اجرا درآمد. نتایج این عملیات: رساندن دشمن به مرزهای بین‌المللی با آزادسازی حدود ۲۵۰۰ کیلومترمربع از مناطق تحت اشغال رژیم بعث عراق، اسارت هفده هزار نفر از ارتش دشمن، کشتن و زخمی کردن بیش از ۱۰ هزار نفر، غنیمت حدود ۴۰۰ دستگاه تانک و نفربر، حدود ۲۰۰ قبضه توپ صحرایی. (این آمار، یعنی یک پنجم موجودی دشمن در آن مقطع).

مقدمه

جنگ تحمیلی هشت‌ساله‌ی رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران یکی از بزرگ‌ترین، طولانی‌ترین و پرهزینه‌ترین جنگ‌های معاصر بود که همه‌ی ابعاد مختلف زندگی مردم ایران و عراق را تحت تأثیر خود قرار داد. جنگی که نوزده ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با تصوّر فتح سه‌روزه‌ی خوزستان و به امید سقوط انقلاب نوپای ایران آغاز شد، به تدریج هر دو کشور را با تمام توان نظامی و ظرفیت‌های ملی وارد نبرد با یکدیگر نمود. عراق، علاوه بر بهره‌جستن از توان تسلیحاتی و تجهیزاتی که از قبل تهیه دیده بود، در طول هشت سال جنگ نیز به تقویت و تجهیز روزافزون نیروهایش پرداخت، تا جایی که علاوه بر متحمل شدن

(۲)

تلفات فراوان نیروی انسانی^۱، تعداد نیروهای نظامی خود را - در پایان جنگ - به بیش از یک میلیون و چهارصد هزار نفر رساند و همین امر باعث شد ارتش^۲ بعضی به بزرگ‌ترین و حجیم‌ترین^۳ ارتش خاورمیانه تبدیل شود.

از سوی دیگر، با آغاز جنگ در سی و یکم شهریور ماه سال ۱۳۵۹ شمسی، ملت قهرمان ایران برای دفع تجاوز دشمن تا به دندان مسلح رژیم بعث عراق، به فرمان حضرت امام خمینی علیه السلام به پا خاستند و با دفاع جانانه از کیان اسلام و سرزمین اسلامی مان دلیرانه و با همتی غیرقابل وصف، ضربه‌های سهمگینی بر پیکر بعثیان فریب‌خورده وارد آوردند و چنان حماسه‌ای از استقامت و رشادت پدید آمد که در تاریخ ماندگار و ثبت و ضبط گردید؛ چرا که مردمان مؤمن و ولایت‌مدار ایران اسلامی توانستند با به‌کارگیری ابتکار عمل، به‌مرور بر توانایی‌های نسبی خویش بیفزایند و با طرح‌ریزی عملیات‌های سنجیده و کوبنده، به‌تدریج در سال دوم جنگ و با حذف «ابوالحسن بنی‌صدر» - رئیس‌جمهور وقت ایران - ارتش متجاوز و مجهز بعث عراق را از مناطق اشغالی بیرون برانند. شیوه‌های نبرد و ابتکارهای عملیاتی و تجهیزات و جنگ‌افزارهای

(۲)

مقدمه

۱. تعداد نفرات ارتش عراق در شروع جنگ تحمیلی ۲۵۰ هزار نفر بود. در پایان نبرد هشت‌ساله، ۷۲ هزار نفر اسیر و بیش از ۳۰۰ هزار نفر کشته و مفقود و حدود ۵۰۰ هزار مجروح و معلول داشت که از سازمان رزم ارتش خارج شده بودند. با این حال، نمودار رشد نیروی انسانی و گسترش سازمان رزمی‌اش به‌قدری مثبت بود که در سال آخر جنگ، لشکرهای ۱۲ گانه اولیه‌اش به بیش از چهار برابر افزایش یافت.

۲. ارتش: مجموع قوای نظامی یک کشور.

۳. عراق در آستانه‌ی تهاجم با ۱۲ لشکر به ایران حمله کرد و در پایان جنگ، با توجه به همه‌ی صدمات و آسیب‌های که دیده بود، ۴۸ لشکر داشت.

به کار رفته توسط دلاورمردان ایران در این نبرد طولانی و نابرابر، آن را به درس آموزنده‌ای در تاریخ بشر تبدیل کرد.

در عصر حاضر و در آینده، چنانچه هر ایرانی بخواهد تاریخ و تحولات این جنگ را دنبال کند، احساس افتخار و سربلندی و غرور خواهد کرد. دفاع جانانه‌ی مردم شریف و مظلوم ایران از کیان خویش، باعث شد که چهره‌ی دژخیم و متجاوز حکومت بعث عراق با سکان‌داری «صدام حسین» برای اکثر مردم دنیا به خوبی مشخص و معرفی گردد و جهانیان پی‌بُردند که ایران اسلامی، یک قربانی تهاجمی ظالمانه بوده است؛ به همین دلیل، هیچ‌کس در ایران با پایان جنگ احساس حقارت و شکست نکرد؛ بلکه این رژیم بعث عراق بود که بدون کم‌ترین دستاورد ارضی یا سیاسی، بیش‌ترین زیان‌های مادی و معنوی را متحمل شد، تا جایی که در نهایت حکومت و حاکمیت سیاسی ایشان ساقط گردید.

برخلاف روش و رویه‌ی دشمن، ایران اسلامی در جنگ هشت‌ساله با اتکا و اعتماد به مردم و با استفاده از سرمایه‌های مادی و معنوی کشور و با اراده و عزم ملی و جان‌فشانی‌های رزمندگان و با طرح‌ریزی عملیات‌های خلاقانه و غیرمتعارف متعددی توانست ارتش مهاجمی که سرزمین‌های وسیعی از استان‌های مرزی^۱ را به اشغال خود درآورده بود را بیرون براند و تمامیت ارضی خویش را حفظ کند و در پایان این نبرد طولانی، کشور ایران نه‌تنها هیچ شهر

(۲)

۱. مرز: حداقل بین دو کشور.

و روستایی^۱ را از دست نداد، بلکه توانست برای تنبیه و تعقیب متجاوز، جنگ را به خاک دشمن بکشاند و دولت بعثی را از کرده‌ی خویش پشیمان کند.

در حقیقت می‌توان گفت، مردم ایران با تمام وجود و با گوشت و پوست و استخوان، جنگ گسترده‌ای را که حکومت بعث آغاز کرد، احساس نمودند و با هدایت و رهبری انسانی الهی، چون «امام خمینی (علیه السلام)» این تهدید و خسارت عظیم را به یک فرصت بزرگ و سرمایه‌ای گران قدر برای توسعه‌ی قدرت مقاومت خویش ساخت که البته در این مسیر، راست‌قامتان بسیاری به شهادت^۲ رسیدند و ویرانی‌ها و خسارت‌های فراوانی به میهن تحمیل گردید و سرمایه‌های مهمی را از مجرای سازندگی کشور به سوی بازسازی ویرانه‌های جنگ کشاند؛ باین همه، ملت بزرگ ایران، با مقاومت، پایداری، آزادگی، سلحشوری و عزم و اراده‌ی آهنین، عظمت و افتخار و سربلندی آفریدند.

آری، اگر مردم به مقاومت و دفاع از کشور و آرمان‌هایشان برنمی‌خاستند؛ اگر خانواده‌های شهدا و رزمندگان صبوری و شکیبایی نمی‌کردند؛ اگر دلیرمردان و شیرزنان به دنبال بازآفرینی عزت و عظمت خود نبودند؛ اگر در رابطه با پیروزی بر دشمن تردید می‌کردند، به‌طور قطع و یقین، متجاوزان اهدافشان را به

۱. در تهاجم عراق، ۱۵ هزار کیلومتر مربع از خاک میهن عزیزمان (تعداد زیادی از روستاها و شهرهای مرزی) به اشغال درآمدند؛ البته آواره کردن میلیون‌ها نفر انسان آسیب‌پذیر از جمله: زن و کودک، پیر، جوان و... که با برنامه‌ی قبلی و برای ایجاد مشکلات مضاعف برای دولت ایران پیش‌بینی شده بود، خودش یکی از اهداف دولت بعث عراق بود.
۲. شهادت: کشته‌شدن در راه خدا و دین.

جنگ می‌آوردند؛ زیرا «صدام حسین» قبل از آغاز جنگ، همه‌ی مؤلفه‌های لازم را برای یک پیروزی بزرگ فراهم آورده بود. «صدام» با آمادگی کامل و با اطمینانی که رؤیای پردازان خبیث، به‌عنوان نماینده‌ی دولت‌های عربی به او داده بودند و البته در پس آن امپریالیسم^۱ جهان‌خوار، با انقلاب اسلامی ایران وارد جنگ شد.

در جنگی که سی و یکم شهریور ماه سال ۱۳۵۹ شمسی رخ داد، ممکن بود بار دیگر سرافکندگی و شرمساری برای ایرانیان تکرار شود که به لطف خداوند و ایثار و استقامت دلیرمردان ارتش و پاسدار و بسیجی^۲ و... این‌گونه نشد. حال بر همگان روشن است که حکومت بعث، نه‌تنها در این جنگ به پیروزی و موفقیت نرسید، بلکه حاصلش سرنگونی «صدام حسین»، آن دیکتاتور خونخوار و ازهم‌پاشیدگی ارتش بعثی، فروپاشی حکومت بعث عراق و تغییر نظام سیاسی و حاکمیت آن کشور گردید.

باری! مردم برای دفاع همه‌جانبه، تمام نیرو، استعداد و امکانات خویش را بسیج^۳ کردند؛ رزمندگان اسلام برای جهاد در راه خدا آماده شدند و نیروهای نظامی و ارتش، با غیرتی و صفناپذیر ایستادگی کردند؛ مسئولان و سردمداران کشور در راه مقابله با دشمن، با اخلاص^۴ قدم برداشتند که حاصلش همان شد که امامشان،

۱. امپریالیسم: به نظامی گفته می‌شود که به دلیل مقاصد اقتصادی و یا سیاسی، می‌خواهد از مرزهای ملی و قومی خود تجاوز کند و سرزمین‌ها، ملت‌ها و اقوام دیگر را زیر سلطه‌ی خود درآورد.

۲. بسیجی: نیروی داوطلب مردمی.

۳. بسیج: آماده‌ساختن نیروی انسانی.

خمینی کبیر علیه السلام نوید داده بود.^۱

بی‌شک، جنگ تحمیلی یکی از بزرگ‌ترین وقایع تاریخ معاصر ایران است که به‌لحاظ ماهیت و کیفیت مقاومت ملت و حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان اسلام، یک رویداد کم‌نظیر در طول تاریخ این مرز و بوم به‌شمار می‌آید. در این جنگ گسترده و خونین، مردم ایران نه‌تنها ساکت و بی‌اعتنا نبودند؛ بلکه در کنار نیروهای مسلح، با ارتش متجاوز بعث به نبرد پرداختند و یکی از ارکان اصلی قدرت رزمی ایران شدند.

بر همین اساس، دوران جنگ تحمیلی به‌عنوان یک گنجینه‌ی تمام‌نشدنی با تجربیات ذی‌قیمت برای نسل حاضر و همچنین آیندگان به‌شمار می‌آید و طبیعی است که رویدادهای هشت‌سال پُرماجرا برای مردم ایران و جهان می‌تواند درس‌هایی از مقاومت باشد؛ لذا ثبت و ضبط رویدادها و ابعاد گوناگون این جنگ و انتقال و ارائه‌ی صحنه‌های بی‌بدیل حماسه‌ها و رشادت‌های مردم این آب‌و‌خاک، علاوه بر تأمین نیازهای پژوهشی آیندگانی که علاقه‌مند به وقایع تاریخی هستند، برای ملت‌های مظلوم جهان نیز می‌تواند فواید بی‌شماری را به همراه داشته باشد و در جلوگیری از وقوع و یا مهار جنگ‌های دیگر، بسیار عبرت‌آموز باشد.

نوشتار پیش‌روی، می‌کوشد برگی از هزاران برگ این دفتر

۱. امیدواریم همان‌طور که شاه مخلوع را با دست خالی از بین بردیم و دست ابرقدرت‌ها را از کشورمان قطع کردیم، این شخص هم - که جنایتکارتر از شاه سابق است - از بین ببریم. کشور و ملت عراق را که برادر ما هستند، آزاد کنیم تا خود کشور عراق و ملت، بر سرنوشت خودش حکومت کند و حکومت را خودش تعیین کند. و ما برنده‌ی جنگ هستیم و هیچ تردیدی در این نیست. صحیفه‌ی پایداری، جلد ۱۳، ص ۲۱۶.

استقامت و دلیری باشد که با حضور نیروهای استان مرکزی در یکی از عملیات‌های موفق «فریب»^۱ به نام «ام‌الحسنین (علیهم‌السلام)» رقم خورد؛ عملیاتی که توانست به اهداف خود دست یابد.

بر آنیم تا در این نوشتار، ابتدا تصویری واقعی و مستند از هجوم ناجوانمردانه‌ی دشمن در منطقه‌ی «دشت آزادگان» را برای خوانندگان گرامی ترسیم کنیم و سپس به صورت مختصر، به جریان عقب‌نشینی ارتش بعثی تا مرزهای بین‌المللی خواهیم پرداخت. در ادامه نیز، از جان‌فشانی‌های رزمندگان استان مرکزی در این عملیات، سخن خواهیم گفت. در آخر هم، جلوه‌های ویژه، نام رزمندگان، ایثارگران، تصاویر و... ارائه می‌گردد.

در پایان امیدوارم این تلاش ناچیز، اما خالصانه، در ثبت تاریخ مظلومیت و دلاوری‌های مردان و زنان این مرز و بوم، مورد قبول خداوند متعال قرار گیرد و مرضی حضرت حق تعالی (جل و جلاله) و همچنین شهدای پاک و مطهر و هم‌زمان عزیزم واقع گردد.

علیرضا مرادی

تابستان ۱۳۹۷ - اراک

(۲)

مقدمه

۱. عملیات فریب: عملیات نظامی و مأموریتی است که علیه دشمن شروع می‌شود و هدف اصلی آن، منطقه‌ی دیگری است که جهت جلب توجه دشمن و تجمع نیرو در منطقه‌ی فریب صورت می‌گیرد که در وقت و زمان لازم، عملیات اصلی در منطقه‌ای دیگر صورت می‌پذیرد.

موقعیت عمومی و جغرافیای نظامی منطقه‌ی عملیات

(۲)
موقعیت عمومی و
جغرافیای نظامی
منطقه‌ی عملیات

جبهه‌ی^۱ «طراح»^۲ و «سید جابر»، در منطقه‌ی عملیاتی «ام‌الحسنین (ع)» از توابع شهر «حمیدیه» در ۳۵ کیلومتری غرب «اهواز» با ۱۸ متر ارتفاع از سطح دریا و با میانگین ۲۱۳ میلی‌متر بارش سالیانه قرار دارد. آب و هوای این منطقه، گرم و مرطوب است. آب کشاورزی از رودخانه و چاه تأمین می‌گردد و از جمله فرآورده‌های کشاورزی آن، گندم، جو و تره‌بار است.

مرکز حکومت این منطقه، در «دوره‌ی ساسانیان» و قرن‌های نخست «دوران اسلام»، شهری به نام «نهر تیری» بوده است. «تیری»

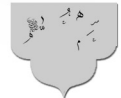
۱. جبهه: منطقه‌ی جنگی بین دو نیروی خودی و دشمن.

۲. طراح: نام روستایی در جنوب غربی «حمیدیه» و در حدفاصل «جاده‌ی حمیدیه - سوسنگرد» با «رودخانه‌ی کرخه‌نور» قرار گرفته است.

به معنی «تیره» و «قبیله» و «خاندان» است و بعدها به منطقه‌ی «ولایتِ هویزه» و در «دوره‌ی قاجاریّه» به نام «بنی‌طرف» معروف شد؛ چون ساکنان آن از «طایفه‌ی بنی‌طرف» بودند. در سال ۱۳۱۲ شمسی، به دلیل وجود احشام و مراتع سرسبز، این مناطق به «دشتِ میشان» تغییر نام داد که با پیوستنِ بخش «بستان» به این شهرستان، به شهرستان «دشت میشان» معروف شد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۸ شمسی، به «دشت آزادگان»^۱ تغییر نام داد.^۲

(۲)

موقعیت عمومی و
جغرافیای نظامی
منطقه‌ی عملیات

۱. دشت آزادگان: این شهرستان، همان «دشت میشان» قبل از جنگ است که بر اساس آمار سال ۱۳۵۵ شامل: سه شهر (سوسنگرد - بستان - هویزه)، سه بخش، سه دهستان و ۱۹۲ روستا بود که از شرق با «شهرستان اهواز»، از شمال شرق با «شهرستان شوش»، از شمال غرب با «استان ایلام» و از غرب و جنوب غربی با کشور عراق هم‌مرز است.
۲. اطلس جغرافیای حماسی، جلد ۱، ص ۱۱۹.

شناسنامه‌ی عملیات ام‌الحسین (علیها السلام)^۱

نام عملیات

: «ام‌الحسین علیه السلام»

تاریخ عملیات

: دوشنبه ۱۳۶۰/۱۲/۲۴ شمسی، ساعت
۴ بامداد

رمز عملیات

: یا «زهرابنت رسول الله صلی الله علیه و آله» اشفعی

منطقه‌ی عملیات

: «کرخه‌کور»^۲ (نور)، «سوسنگرد»

(۲)

شناسنامه‌ی
عملیات ام‌الحسین
(علیها السلام)

۱. نبردهای دشت آزادگان، ص ۱۴۰.

۲. کرخه‌کور: در جنوب غربی «حمیدیه»، «رود کرخه‌کور» از رود اصلی کرخه منشعب می‌گردد که ابتدا به سمت جنوب و سپس در شمال «روستای بنی‌تمیم» به سمت غرب تغییر مسیر داده و به‌موازات کرخه جریان می‌یابد و پس از عبور از «هویزه» به «هورالهوریه» می‌ریزد. به علت لایروبی‌های سالانه و ریختن گل‌ولای در دو طرف آن، عارضه‌ی مرتفعی ایجاد گردیده که در زمین‌های هموار و مسطح جنوب، دارای ارزش نظامی است. در خط‌حدّ پدافندی «جبهه‌ی طراح» که در غرب «سوسنگرد» نیز شاخه‌هایی فرعی از کرخه منشعب می‌شوند که رودهای «مالکیه»، «سابله»، «آل عباس»، «نیسان»، «رمیم»، «نهر عبید» و «معزز» را که همگی به‌موازات هم و از شرق به غرب جریان دارند به‌وجود می‌آورد که به «هورالهوریه» می‌ریزند. انشعابات «رود کرخه» و «کرخه‌کور» به هنگام بارندگی شدید، سبب آب‌گرفتگی ←